C-944/26 - 1

Sygn. akt VIII ACz 2545/26

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 19 sierpnia 2026 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VIII Wydział Cywilny
w składzie następującym:
Przewodniczący: sędzia Przemysław Feliga
po rozpoznaniu w dniu 19 sierpnia 2026 r. w Warszawie
na posiedzeniu niejawnym
sprawy z powództwa K F : R H
przeciwko Powszechnej Kasie Oszczędności Bankowi Polskiemu S.A. w Warszawie
o ustalenie i zapłatę
na skutek zażalenia powodów
na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie
z 27 kwietnia 2026 r., sygn. akt XXVIII C 1433/23
postanawia:
na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującym pytaniem prawnym:

„Czy art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w świetle wynikającej z tych przepisów zasady skuteczności prawa Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one przepisom prawa krajowego, które konsumentowi będącemu stroną umowy kredytu denominowanego lub indeksowanego do waluty obcej innej niż frank szwajcarski nie zapewniają takiej samej skutecznej ochrony tymczasowej, jaką ustawodawca przyznał z mocy samego prawa konsumentowi będącemu stroną umowy kredytu denominowanego lub indeksowanego do franka szwajcarskiego, jeżeli brak takiej ochrony ogranicza korzystanie przez konsumenta z praw gwarantowanych w tej dyrektywie?"

Wpisano do rejestru Trybunału Sprawiedliwości pod numerem 1379567
Luksemburg, dnia 21. 08. 2026
Faks/E-mail: p.o.
Wpłynęło dnia: 20/08/26
Sekretarz, z upoważnienia Maria Siekierzyńska administratorka

Przemysław Feliga
Sędzia
Sądu Apelacyjnego w Warszawie

Feliga

Sygn. akt VIII ACz 2545/26

Uzasadnienie

I. Sąd odsyłający:

Sądem odsyłającym jest: Sąd Apelacyjny w Warszawie, VIII Wydział Cywilny

Skład orzekający sądu: sędzia sądu apelacyjnego Przemysław Feliga

Adres sądu odsyłającego: ul. Inflancka 4 C budynek D, 00-189 Warszawa

Nr telefonu: (0048) 22 358-67-50

Adres poczty elektronicznej: przemyslaw.feliga@waw.sa.gov.pl

II. Strony postępowania

Strona powodowa:

Powodowie: RH i KF

Pełnomocnik powodów: radczyni prawna Magdalena Pledziewicz

Adres do doręczeń pełnomocnika powodów: Pledziewicz Kancelaria Spółka Komandytowa, ul. Prosta 19/8, 87-100 Toruń

Adres poczty elektronicznej: rozprawy@pledziewicz.pl

Strona pozwana:

Pozwany: Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polska S.A. w Warszawie

Pełnomocnik pozwanego: adwokat Krzysztof Haładyj

Adres do doręczeń dla pełnomocnika pozwanego: HJH Moskwa, Jarmul, Haładyj i Partnerzy – Adwokaci i Radcowie Prawni spółka partnerska, Aleje Jerozolimskie 63, 00-697 Warszawa

Adres poczty elektronicznej: krzysztof.haladyj@pkobp.pl

III. Przedmiot sporu

1. Ostatecznie powodowie wytoczyli przeciwko pozwanemu powództwo główne o ustalenie, że umowa kredytu denominowanego do EURO

z 6 listopada 2009 r. jest nieważna w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów 238 813, 81 zł, oraz 14 969, 24 euro, 16 903, 31 euro, 8 416, 87 euro wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dni wskazanych w pozwie i pismach zmieniających żądanie powództwa - do dnia zapłaty.

2. W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

2

IV. Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa Rady nr 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U.UE.L.1993.95.29, dalej jako: „dyrektywa nr 93/13"), stanowi:

3. w art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13:

„Państwa członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców [przedsiębiorców] z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków".

4. w art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13:

„Zarówno w interesie konsumenta, jak i konkurentów, państwa członkowskie zapewniają stosowanie i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców [przedsiębiorców] z konsumentami".

Prawo polskie

Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 r., nr 16, poz. 93, tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz. 1740) (dalej jako: „kodeks cywilny") stanowi:

5. w art. 385^1:

„§ 1. Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

§ 2. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

§ 3. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

§ 4. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje."

6. w art. 405:

„Kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości."

7. w art. 410:

„§ 1. Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego.

§ 2. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia".

Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 1568, dalej jako: „Kodeks postępowania cywilnego"), stanowi:

8. w art. 730:

„§ 1. W każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd lub sąd polubowny można żądać udzielenia zabezpieczenia.

§ 2. Sąd może udzielić zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania lub w jego toku. (...)",

9. w art. 730^1:

„§ 1. Udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

(...)

§ 2. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

(...)

§ 3. Przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę",

10. w art. 731:

„Zabezpieczenie nie może zmierzać do zaspokojenia roszczenia, chyba że ustawa stanowi inaczej"

Ustawa z 29 maja 2026 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie rozpoznawania spraw dotyczących zawartych z konsumentami umów kredytu denominowanego lub indeksowanego do franka szwajcarskiego (Dz. U. z 2026 r., poz. 985), dalej jako „ustawa frankowa."

stanowi:

11. w art. 1:

„ust. 1. Przepisy niniejszej ustawy stosuje się do rozpoznawanych w sądowym postępowaniu cywilnym w trybie procesowym spraw o roszczenia związane z zawartą z konsumentem:

4

1) umową kredytu denominowanego lub indeksowanego do franka szwajcarskiego lub (...)",

ust. 3. Ilekroć w niniejszej ustawie jest mowa o umowie kredytu należy przez to rozumieć zawartą przez konsumenta umowę kredytu denominowanego lub indeksowanego do franka szwajcarskiego lub umowę pożyczki hipotecznej denominowanej lub indeksowanej do franka szwajcarskiego",

12. w art. 3:

„ust. 1. Z chwilą doręczenia pozwanemu pozwu wniesionego przez konsumenta albo z chwilą doręczenia powodowi pozwu wzajemnego wniesionego przez konsumenta obowiązek spełniania przez konsumenta świadczeń wynikających z umowy kredytu ulega wstrzymaniu z mocy prawa do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

ust. 2. Wstrzymanie się przez konsumenta ze spełnianiem świadczeń, o których mowa w ust. 1, nie może być uznane za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy kredytu.

ust. 3. Z powodu niespełnienia przez konsumenta świadczeń, o których mowa w ust. 1, pozwany nie może podejmować czynności związanych z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy kredytu, w szczególności rozwiązać umowy kredytu ani zgłosić lub udostępnić informacji o niespełnieniu tych świadczeń: 1) instytucjom utworzonym na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2026 r. poz. 38, 176, 331, 340, 644 i 846); 2) instytucjom finansowym będącym podmiotami zależnymi od banków; 3) biurom informacji gospodarczej; 4) instytucjom pożyczkowym w rozumieniu art. 5 pkt 2a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2025 r. poz. 1362) oraz podmiotom, o których mowa w art. 59d tej ustawy.

4. W przypadku zgłoszenia lub udostępnienia informacji o niespełnieniu świadczeń, o których mowa w ust. 1, przed doręczeniem pozwu albo pozwu wzajemnego, kredytodawca ma obowiązek powiadomić instytucje, podmioty lub biura, o których mowa w ust. 3, że nastąpił skutek przewidziany w ust. 1, w terminie miesiąca od dnia doręczenia pozwu albo pozwu wzajemnego. Instytucje, podmioty lub biura są obowiązane wykreślić dane ze zbioru, w którym są one przetwarzane, w terminie nie dłuższym niż miesiąc od dnia otrzymania powiadomienia. Powiadomienie może zostać przekazane w drodze teletransmisji.

(...)

13. w art. 17:

„ust. 1. Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy tej ustawy (...).

ust. 2. Jeżeli w sprawie, o której mowa w art. 1 ust. 1 lub 2, doręczenie pozwu konsumenta alb pozwu wzajemnego konsumenta nastąpiło przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, skutki przewidziane w art. 3 ust. 1 i 3 następują z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Przepis art. 3 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

ust. 3. Postępowania w przedmiocie: 1) wniosku o udzielenie zabezpieczenia roszczenia przez wstrzymanie obowiązku spełniania przez konsumenta świadczeń, o których mowa w art. 3 ust. 1, lub zakazanie pozwanemu dokonywania czynności, o których mowa w art. 3 ust. 3, a także w inny sposób prowadzącego do osiągnięcia skutków przewidzianych w art. 3 ust. 1, 3 i 4, 2) zażalenia na postanowienie o udzieleniu lub odmowie udzielenia zabezpieczenia w sposób, o którym mowa w pkt 1 – wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, podlegają umorzeniu z mocy prawa bez konieczności wydawania postanowienia w tym przedmiocie.

ust. 4. Zażalenie na postanowienie o udzieleniu lub odmowie udzielenia zabezpieczenia w sposób, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, wniesione po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, pozostawia się w aktach sprawy bez rozpoznania".

V. Stan faktyczny sprawy w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia o pytaniu prejudycjalnym:

14. W dniu 6 czerwca 2006 r. powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę kredytu denominowanego do ERUO (dalej: umowa kredytu") udzielonego w PLN w kwocie stanowiącej równowartość 72 468, 01 Euro, nie więcej niż 300 500 PLN na cel mieszkaniowy, finansowanie kosztów budowy domu jednorodzinnego i spłatę innego kredytu hipotecznego, na okres od 6 listopada 2009 r. do 15 października 2039 r..
15. Zgodnię z § 1 ust. 2 umowy kredytu i § 13 ust. 2 oraz § 15 ust. 7 pkt 2 lit. a Części Ogólnej Umowy Kredytu kredyt miał być wypłacony w PLN, jednak kapitał kredytu został przeliczony po kursie kupna waluty obcej według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu wypłaty środków, w momencie dokonywania przeliczenia, spłacane raty w PLN w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, przy czym do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu stosowano kurs sprzedaży danej waluty obcej według Tabeli kursów obowiązującej w banku w dniu spłaty w momencie dokonywania przeliczeń kursów.

6

16. Powódowie uiścili: 238 813, 81 PLN oraz 14 969, 24 Euro w okresie od 15 grudnia 2009 r. do 20 czerwca 2022 r., 16 903, 31 Euro w okresie od 16 sierpnia 2022 r. do 15 grudnia 2024 r. oraz 8 416, 87 Euro w okresie od 15 stycznia 2025 r. do 16 marca 2026 r.

17. Według powodów umowa kredytu zawierała nieuczciwe warunki umowne (art. 385^1 § 1 k.c.), obejmujące mechanizm przeliczeniowy rat kapitałowo-odsetkowych w oparciu o Tabelę kursową, który po jego wyeliminowaniu, skutkuje tym, że umowa kredytu nie może być utrzymana w mocy (art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13). Z tej przyczyny powodowie żądają ustalenia jej nieważności i zasądzenia świadczeń tytułem nienależytego świadczenia spełnionego w wyniku wykonania nieważnej umowy kredytu (art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c.).

18. 27 marca 2026 r. powodowie złożyli wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia o ustalenie nieważności umowy kredytu przez unormowanie praw i obowiązków stron na czas trwania postępowania przez:
    a) wstrzymanie obowiązku dokonywania spłat rat kapitałowo-odsetkowych oraz innych opłat wynikających z umowy kredytu w wysokości i w terminach określonych umową w okresie od dnia wniesienia pisma do czasu prawomocnego zakończenia postępowania;
    b) zakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia do czasu prawomocnego zakończenia postępowania;
    c) zakazanie pozwanemu umieszczenia w Biurze Informacji Kredytowej, Biurze Informacji Gospodarczej InfoMonitor S.A. oraz w innych podobnych podmiotach informacji o niedokonywaniu przez powodów spłat rat kapitałowo-odsetkowych kredytu wynikających z umowy kredytu w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

19. Postanowieniem z 27 kwietnia 2025 r. sąd okręgowy oddalił wniosek K F o udzielenie zabezpieczenia roszczenia o ustalenie nieważności umowy kredytu z powodu braku interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

20. Sąd okręgowy nie rozstrzygnął o żądaniu powódki.

21. Zażaleniem z 13 maja 2026 r. powodowie zaskarżyli przedmiotowe postanowienie w całości, zarzucając naruszenie art. 730^1 § 1 k.p.c. w zw. z art. 730^1 § 2 k.p.c. oraz art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, wnosząc o zmianę zaskarżonego postanowienia przez udzielenie zabezpieczenia roszczenia o ustalenie nieważności umowy kredytu, jak we wniosku o udzielenie zabezpieczenia.

VI. Pytanie prawne

22. Zażalenie powodów na postanowienie o odmowie udzielenia zabezpieczenia podlega rozpoznaniu wyłącznie na podstawie przepisów k.p.c., a podstawą sporu jest umowa o kredyt denominowany do Euro.
23. W dacie orzekania przez sąd krajowy obowiązuje ustawa frankowa, która weszła w życie 7 sierpnia 2026 r.
24. Ustawa realizuje dyrektywę z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, zgodnie z którym zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów Państwa Członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie dalszemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami.
25. W uzasadnieniu rządowego projektu z 2 października 2025 r. ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie rozpoznawania spraw dotyczących zwartych z konsumentami umów kredytu denominowanego lub indeksowanego do franka szwajcarskiego (druk nr 1758, dalej jako: „uzasadnienie projektu ustawy"), wyjaśniono, że celem ustawy jest „zapewnienie konsumentom skutecznej ochrony prawnej w relacjach z instytucjami kredytowymi oraz ograniczenie ryzyka nieuzasadnionych działań podejmowanych przez te instytucje w trakcie trwania sporu sądowego", zaś „wprowadzenie ustawy jest proporcjonalną i zgodną z prawem unijnym odpowiedzią na wydłużenie czasu oczekiwania na rozstrzygnięcia sądów okręgowych i apelacyjnych, nie tylko w sprawach frankowych, ale i we wszystkich innych sprawach. Skrócenie czasu rozpatrywania spraw w sądach jest niezbędne, aby zapewnić możliwość realizacji konstytucyjnego prawa obywateli do rozpoznania sprawy sądowej w rozsądnym terminie.". Ponadto dodano, że „możliwość wprowadzenia nadzwyczajnych rozwiązań wynika z faktu, że przeważająca większość występujących w sprawach frankowych zagadnień prawnych została wyjaśniona w orzecznictwie – przede wszystkim Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jak również Sądu Najwyższego.".
26. Ustawa frankowa obejmuje wyłącznie konsumentów będących stronami umów kredytu denominowanego lub indeksowanego do CHF.
27. W uzasadnieniu projektu ustawy wyjaśniono: „Ze względu na to, że w sprawach dotyczących kredytów frankowych roszczenia formułowane są w różnorodny sposób (powodowie domagają się nie tylko zasądzenia, ale i ustalenia nieważności, ewentualnie

8

również unieważnienia umowy kredytu oraz roszczeń związanych z nieważnością umowy), w art. 1 ust. 1 użyto szerokiego określenia „sprawy związane z zawartą z konsumentem umową kredytu denominowanego lub indeksowanego do franka szwajcarskiego (CHF) lub umową pożyczki hipotecznej denominowanej lub indeksowanej do franka szwajcarskiego (CHF)".

28. Ustawodawca nie wyjaśnił, dlaczego z zakresu przedmiotowego ustawy, zostały wyłączone sprawy związane z zawartą z konsumentem umową kredytu denominowanego lub indeksowanego do innej waluty niż CHF, mimo że te sprawy pod względem materialnoprawnym i problemów w nich rozstrzyganych, co do zasady, są tożsame.

29. Wprawdzie ustawodawca wskazał, że: „z przyczyn wskazanych w pkt 1 niniejszego uzasadnienia szczególne uregulowania przewidziane w projekcie nie obejmują spraw dotyczących innych kredytów, w szczególności waloryzowanych do walut innych niż frank szwajcarski, udzielonych bezpośrednio we franku szwajcarskim (kredytów innych niż denominowane i indeksowane), ani kredytów udzielonych w walucie polskiej (WIBOR + marża)", lecz twierdzenie do jest blankietowe. W żadnym miejscu projektu ustawy nie wyjaśniono przyczyn tego stanu rzeczy.

30. Według sądu krajowego państwa członkowskie zachowują autonomię proceduralną przy wprowadzaniu instrumentów mających służyć realizacji postulatów art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, jednak nie może ona prowadzić do pozbawienia praw przyznanych konsumentowi przez dyrektywę i ich praktycznej skuteczności. Ustawodawca krajowy nie powinien, przez selektywne przyznanie określonego instrumentu procesowego lub materialnego tylko dla jednej kategorii konsumentów, doprowadzić do osłabienia praktycznej skuteczności ochrony wynikającej z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w odniesieniu do drugiej, porównywalnej kategorii konsumentów. Jeżeli to czyni, to zastosowana dyferencja powinna mieć silne uzasadnienie systemowe, celowościowe i aksjologiczne.

31. W ocenie sądu krajowego przedmiotem ochrony dyrektywy 93/13 jest konsument dotknięty zastosowaniem nieuczciwego warunku umownego, a nie określona waluta, w której denominowany lub indeksowany jest kredyt. Art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 ustanawia bowiem zasadę, że nieuczciwy warunek nie wiąże konsumenta, natomiast art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 wymaga ustanowienia stosownych i skutecznych środków w interesie konsumenta zapobiegających dalszemu stosowaniu takich warunków.

32. Jeżeli zatem źródłem ochrony w świetle art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 jest abuzywność postanowienia umownego, to fakt, że ustawodawca zdecydował się na szczególne

9

rozwiązanie dotyczące wyłącznie kredytów CHF, nie może sam przez się powodować, że konsument, którego umowa kredytu zawiera analogiczny nieuczciwy mechanizm odnoszący się do EUR albo do innej waluty, otrzyma mniej skuteczną ochronę prawną, która przysługuje konsumentom umów kredytu denominowanych lub indeksowanych do CHF, o której stanowi art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13.

33. Sąd krajowy dostrzega, że art. 8 dyrektywy 93/13 wyraźnie pozwala państwom członkowskim ustanawiać przepisy zapewniające wyższy poziom ochrony konsumenta niż wynikający z tej dyrektywy. Ustawodawca może zatem przyjąć, że w związku ze szczególną skalą problemu kredytów CHF wprowadza dodatkowe rozwiązania dotyczące właśnie tej grupy umów. Sam ten fakt nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

34. Jednakże – zdaniem sądu krajowego – problem ujawnia się, tak jak w badanej sprawie, gdy szczególna regulacja dotycząca CHF wpływa na możliwość efektywnego wykonywania praw wynikających z dyrektywy przez konsumentów posiadających kredyty denominowane albo indeksowane do innej waluty niż CHF. Jeżeli ustawodawca krajowy tworzy szczególny mechanizm mający przywracać równowagę między przedsiębiorcą a konsumentem w związku z nieuczciwymi warunkami umów kredytowych, to zastosowanie tego mechanizmu wyłącznie do konsumentów mających umowy kredytu indeksowane lub denominowane do jednej waluty nie powinno prowadzić do takiego zróżnicowania sytuacji konsumentów, będących stronami umów kredytu indeksowanych lub denominowanych do innej waluty niż przyjęta przez ustawodawcę, które pozbawia tych konsumentów możliwości uzyskania ochrony wymaganej przez art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13.

35. Sąd krajowy nie twierdzi, że wszyscy konsumenci powinni być traktowani jednakowo. Jednakże art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 ma wymiar systemowy i prewencyjny — państwo ma zapewnić skuteczne środki zapobiegające dalszemu stosowaniu nieuczciwych warunków. Skuteczność tego przepisu wymaga oceny nie tylko tego, czy konsument, który jest stroną umowy kredytu denominowanego lub indeksowanego do CHF otrzymuje ochronę, lecz także tego, czy rozwiązanie krajowe nie tworzy systemu, w którym przedsiębiorca stosujący analogiczne nieuczciwe warunki w umowach kredytu denominowanego lub indeksowanego do innych walut pozostaje poza zakresem skutecznego mechanizmu przeciwdziałania takim praktykom, tak jak ma to miejsce w niniejszej sprawie.

36. Zdaniem sądu krajowego z punktu widzenia dyrektywy 93/13 relewantną kategorią porównawczą nie jest waluta kredytu, lecz sytuacja konsumenta wobec przedsiębiorcy w związku z zastosowaniem nieuczciwego warunku umownego. Waluta jest cechą techniczną umowy, a nie cechą determinującą zakres ochrony wynikającej z dyrektywy.

37. Wykładnia art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, dokonywana z uwzględnieniem zasady skuteczności prawa Unii, powinna – zdaniem sądu krajowego - prowadzić do wniosku, że państwo członkowskie, ustanawiając szczególne instrumenty służące realizacji ochrony konsumentów przed skutkami nieuczciwych warunków umownych, nie może ukształtować ich w sposób, który prowadzi do pozbawienia konsumentów znajdujących się w porównywalnej sytuacji, lecz związanych umowami kredytu odnoszącymi indeksację do innej waluty obcej, rzeczywistej i skutecznej ochrony praw przyznanych im przez dyrektywę. Okoliczność, że krajowa regulacja obejmuje wyłącznie umowy kredytu denominowane lub indeksowane do CHF, może być uzasadniona szczególnymi względami krajowej polityki legislacyjnej, jednak nie może prowadzić do zróżnicowania samego poziomu skuteczności praw wynikających z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13. Przedmiotem ochrony przewidzianej w tych przepisach jest bowiem konsument dotknięty skutkami nieuczciwego warunku umownego, a nie konsument ze względu na rodzaj waluty występującej w umowie. Sam rodzaj waluty indeksacji (CHF, Euro, USD albo inny) zastosowany w umowie kredytu denominowanego lub indeksowanego nie stanowi nieuczciwego warunku umownego.

38. Jeżeli zatem zastosowanie krajowych przepisów dotyczących wyłącznie kredytów CHF prowadzi w konkretnej sprawie do tego, że konsument będący stroną analogicznej umowy kredytu denominowanej lub indeksowanej do innej waluty obcej zostaje pozbawiony środka zapewniającego rzeczywistą i skuteczną realizację praw wynikających z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, powstaje zasadnicze pytanie o zasadę skuteczności prawa Unii Europejskiej na tym obszarze. Skuteczność dyrektywy wymaga bowiem nie tylko oceny, czy konsument będący stroną umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do CHF otrzymuje ochronę, lecz także tego, czy rozwiązanie krajowe nie tworzy systemu, w którym przedsiębiorca stosujący analogiczne nieuczciwe warunki w umowach kredytu denominowanego lub indeksowanego do innych walut pozostaje poza zakresem skutecznego mechanizmu przeciwdziałania takim praktykom.

39. Sąd krajowy wyjaśnia zatem, że wyłączenie z zakresu przedmiotowego ustawy frankowej umów o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej innej niż CHF ma

znaczenie dla pogorszenia sytuacji konsumentów będącymi stronami takich umów w porównaniu z konsumentami będącymi stronami umów kredytu denominowanego lub indeksowanego do CHF. To pogorszenie uprawnień dotyczy w szczególności zabezpieczenia roszczeń o ustalenie nieważności umowy kredytu z powodu wyeliminowania z niej nieuczciwych warunków umownych i niemożności utrzymania umowy kredytu w mocy. Można je rozpatrywać na czterech płaszczyznach.

40. Po pierwsze, konsumenci będący stronami kredytów denominowanych lub indeksowanych do CHF są uprzywilejowani już na etapie wszczęcia postępowania zabezpieczającego.

41. W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, że: „konieczne jest wprowadzenie rozwiązania o charakterze automatycznym, tj. takiego, które nie wymaga podejmowania czynności przez sąd – wydawania orzeczeń ani zarządzeń. Z tego względu art. 3 ust. 1 przewiduje, że obowiązek spełniania przez konsumenta świadczeń wynikających z umowy kredytu ulega wstrzymaniu ex lege (z mocy prawa) do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Skutek ten będzie następował z chwilą doręczenia odpisu pozwu albo pozwu wzajemnego bankowi (...)".

42. Sąd krajowy zwraca uwagę, że przyjęte rozwiązanie skutkuje wprowadzeniem z mocy samej ustawy zabezpieczenia roszczenia konsumenta o ustalenie nieważności umowy kredytu denominowanego lub indeksowanego do CHF. Ustawodawca uznał, że takie roszczenie i interes prawny w zabezpieczeniu roszczenia są uprawdopodobnione ex lege co do wszystkich sposobów zabezpieczenia wymienionych przepisie.

43. Sąd krajowy wyjaśnia, że odmienna sytuacja dotyczy konsumentów będących stronami umów kredytu indeksowanego albo denominowanego do innej waluty niż CHF. Ci konsumenci muszą złożyć wniosek o udzielenie zabezpieczenia, uprawdopodobnić zarówno roszczenie o ustalenie nieistnienia umowy kredytu z powodu jej nieważności, jak i interes prawny w zabezpieczeniu roszczenia co do każdego z żądanych sposobów zabezpieczenia, oraz opłacić wniosek, jeżeli nie jest składany w pozwie (tak jak w niniejszej sprawie).

44. Po drugie, konsumenci będący stroną umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do CHF są uprzywilejowani w zakresie sposobów zabezpieczenia.

45. W uzasadnieniu projektu ustawy ustawodawca wyraźnie wskazał: „W sprawach, do których ustawa znajdzie zastosowanie, masowo składane są wnioski o zabezpieczenie roszczenia przez: 1) wstrzymanie obowiązku spełniania przez konsumenta świadczeń z umowy kredytowej, 2) zakazanie pozwanemu rozwiązania umowy kredytu oraz 3)

12

zakazanie pozwanemu zgłaszania faktu niespełniania świadczeń do instytucji, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1–4. Rozpatrywanie tych wniosków oraz zażaleń na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia zdecydowanie hamuje rozpatrywanie innych spraw przez sądy".

46. Sąd krajowy zwraca uwagę, że żądanie powodów o udzielenie zabezpieczenia roszczenia obejmują wszystkie sposoby zabezpieczenia wskazane w poprzednim punkcie.

47. W uzasadnieniu do projektu ustawy ustawodawca wskazał, że „W praktyce sądy udzielają zabezpieczenia roszczenia przynajmniej przez wstrzymanie obowiązku spełniania przez konsumenta świadczeń z umowy kredytowej, wychodzą bowiem z założenia, że kierunek orzecznictwa w sprawach, o których mowa w art. 1, ukształtowany zgodnie ze standardem wynikającym z orzeczenia TSUE z dnia 15 czerwca 2023 r. w sprawie C-287/22 Getin Noble Bank S.A., jest na tyle ugruntowany na korzyść konsumenta, że umowa zostanie uznana za nieważną, a zatem dalsze wykonywanie umowy kredytu przez konsumenta do czasu rozstrzygnięcia sprawy byłoby bezcelowe".

48. Sąd krajowy wskazuje, że stanowisko ustawodawcy znajduje pełne odzwierciedlenie w orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

49. Po trzecie, ustawodawca uprzywilejował pozycję konsumentów będącymi stronami umów kredytu indeksowanego lub denominowanego do CHF przyjmując rozwiązanie, według którego „wstrzymanie przez konsumenta spełniania świadczeń wynikających z umowy kredytu, na skutek doręczenia pozwanemu pozwu wniesionego przez konsumenta, nie może być kwalifikowane jako niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy kredytu. (...). Jednakże, mając na uwadze konieczność jednoznacznego wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych, wskazuje się dodatkowo, że takie działanie konsumenta nie może stanowić podstawy do przypisania mu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania umownego. Zabieg ten służy zapewnieniu pewności prawnej dla konsumenta, dochodzącego roszczeń przed sądem. Jednocześnie ust. 3 wskazuje przykładowe sytuacje, w których niespełnianie świadczeń z umowy kredytu przez konsumenta nie może prowadzić do negatywnych konsekwencji dla niego".

50. Sąd krajowy zwraca uwagę, że tego rodzaju zabezpieczenia interesów konsumentów nie dotyczą konsumentów stron umów kredytu indeksowanego lub denominowanego do innej waluty niż CHF.

51. Po czwarte, ustawodawca uprzywilejował konsumentów, którzy są stronami umów kredytu denominowanego lub indeksowanego do CHF w postępowaniu zażaleniowym.

13

52. Art. 17 ust. 1 zd. 1 ustawy stanowi, że do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy tej ustawy.

53. Taką sprawa jest sprawa rozpoznawana w postępowaniu głównym, z tym że przedmiotowa ustawa jej nie dotyczy, mimo że wszczętą ją 17 stycznia 2023 r., a ustawa frankowa weszła w życie 7 sierpnia 2026 r.

54. W art. 17 ust. 3 pkt 2 ustawy frankowej wskazano istotne regulacje dotyczące postępowania w przedmiocie zażaleń na postanowienie o udzieleniu lub odmowie udzielenia zabezpieczenia w sposób, które zostały wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy. Wszystkie takie postępowania z dniem wejścia w życie ustawy frankowej podlegają umorzeniu z mocy samego prawa bez konieczności wydawania przez sąd postanowień w tym przedmiocie. Wszystkie zaś roszczenia konsumentów o ustalenie nieistnienia umowy kredytu indeksowanego lub denominowane do CHF z powodu jej nieważności ulegają zabezpieczeniu z mocy samego prawa co do wszystkich sposobów zabezpieczenia wskazanych przez ustawodawcę.

55. W sprawie rozpoznawanej w postępowaniu głównym przepis ten nie ma zastosowania. Zażalenie podlega rozpoznaniu według reguł ogólnych k.p.c., tak jak każdej innej strony procesu, niezależnie od tego czy jest konsumentem, czy też nim nie jest. W związku z w sprawie głównej sąd wyda postanowienie w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia, po uprzedniej analizie, czy roszczenie o ustalenie nieistnienia umowy kredytu z powodu jej nieważności oraz interes prawny co do wszystkich sposobów zabezpieczenia są uprawdopodobnione.

56. Przekładając ten aspekt na nurt sprawy w postępowaniu głównym należy zwrócić uwagę na trzy kwestie.

57. Pierwsza dotyczy powódki. Jej zażalenie jest niedopuszczalne z uwagi na to, że sąd I instancji nie objął jej zakresem swojego rozstrzygnięcia. W rezultacie powódka – przy zastosowaniu przepisów k.p.c. – nie uzyska w ogóle zabezpieczenia roszczenia. Inaczej byłoby, gdyby sprawa powódki rozpoznawana była z uwzględnieniem rozwiązań przyznanych konsumentom w ustawie frankowej. Postępowanie zażaleniowe uległoby umorzeniu bez konieczności wydania postanowienia w tym przedmiocie przez sąd, natomiast roszczenie powódki zostałoby zabezpieczone z mocy prawa z dniem wejścia w życie ustawy, co do wszystkich sposobów zabezpieczenia wskazanych we wniosku.

58. Druga dotyczy powoda. O ile zażalenie powoda jest dopuszczalne, to praktyka orzecznicza, o której wspomniano w uzasadnieniu do projektu ustawy prowadzi do wniosku, że wydając postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia roszczenia o ustalenie

14

nieistnienia umowy kredytu z powodu jej nieważności sąd zabezpieczy jego roszczenie wyłączenie co do pierwszego ze wskazanych sposobów, tj. wstrzymanie spłacania rat kapitałowo-odsetkowych od czasy wydania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia do czasu prawomocnego zakończenia sprawy. Co do pozostałych sposobów zabezpieczenia nie uprawdopodobniono bowiem interesu prawnego w zabezpieczeniu. Jeżeli zaś sąd krajowy miałby orzekać przy uwzględnieniu rozwiązań przyznanych konsumentowi w ustawie frankowej, wtedy postępowanie zażaleniowe uległoby umorzeniu z mocy samego prawa z dniem wejścia w życie ustawy frankowej, a roszczenie powoda zostałyby zabezpieczone z mocy samego prawa, co do wszystkich sposobów zabezpieczenia wskazanych we wniosku.

59. Trzecia dotyczy obu stron. Udzielenie zabezpieczenia powodowi w sposób wskazany w punkcie poprzednim i tak czyni ochronę środka tymczasowego za iluzoryczną. Powodowie są małżeństwem. Wstrzymanie płatności rat kapitałowo-odsetkowych ma skutek tylko do jednego z małżonków, tj. powoda. Drugi małżonek, tj. powódka musi w całości uiszczać raty kapitałowo-odsetkowe, ponieważ jest zobowiązana solidarnie do zapłaty kredytu. Sąd krajowy wskazuje, że taka sytuacja nie miałaby miejsca, gdyby uwzględnił rozwiązania przyznane konsumentowi w ustawie frankowej. Wstrzymanie spłacania rat kapitałowo-odsetkowych nastąpiłoby z mocy samego prawa z dniem wejścia w życie ustawy frankowej co do wszystkich sposób zabezpieczenia wskazanych przez ustawodawcę a wyliczonych we wniosku o udzielenie zabezpieczenia.

Wnioski końcowe

60. Sąd krajowy ma wątpliwość, czy zasada skuteczności prawa Unii Europejskiej wyrażona w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, sprzeciwia się takiemu stosowaniu krajowych przepisów dotyczących środków tymczasowych na czas trwania postępowania głównego, które w odniesieniu do konsumenta dochodzącego praw wynikających z tej dyrektywy prowadziłoby do pozbawienia go, wyłącznie z uwagi na rodzaj waluty, w której denominowana lub indeksowana jest umowa kredytu, uzyskania środka tymczasowego koniecznego dla zapewnienia pełnej skuteczności przyszłego orzeczenia stwierdzającego nieuczciwy charakter warunków umownych.

63. Sąd krajowy ma również wątpliwość, czy okoliczność, że ustawodawca krajowy przyznał konsumentom będącym stronami umów kredytu denominowanych lub indeksowanych do CHF szczególną, automatyczną ochronę procesową, może prowadzić do obniżenia

poziomu skuteczności ochrony przysługującej na podstawie dyrektywy 93/13 konsumentom znajdującym się w porównywalnej sytuacji prawnej, których umowy kredytu są indeksowane lub denominowane do innej waluty obcej.

64. Sąd krajowy wyraża również wątpliwość, czy dopuszczalne podwyższenie poziomu ochrony jednej kategorii konsumentów stron umów kredytu indeksowanego lub denominowanego do CHF, może skutkować uczynieniem wykonywania praw wynikających z prawa Unii Europejskiej przez inną kategorię konsumentów - pominiętą przez ustawodawcę ze względu na indeksację lub denominację ich umów kredytu do innej waluty - praktycznie niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym co do skuteczności przyszłego orzeczenia na czas trwania postępowania ze względu na osłabienie poziomu ochrony środka tymczasowego.

Mając na uwadze powyższe sad krajowy przedstawia pytanie prawne jak w sentencji.

Przemysław Feliga
Sędzia
Sądu Apelacyjnego w Warszawie

Feliga

16